

πυρεΐα, δίδονται ἀντί 30 λεπτ., τουτέστι πρὸς 3 λ. τὰ 60. Ἐν ἐξ αὐτῶν ἐφωδίαζεν ἡμᾶς ἡ κυβερνήσης (τό γε νῦν ἔχον μονοπωλοῦσα), καὶ κατὰ τοῦτο θὰ ἐπρονόει ὑπὲρ τῆς χώρας λυσιτελῶς¹.

Σπίρτο λοιπὸν οὔτε αὐτὰ περιέχουν, ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἐπιμένει ὀνομάζον σπίρτα πᾶν εἶδος χημικοῦ πυρείου. Σπίρτο δὲ τί σημαίνει; Σπίρτο εἶνε λέξις ἰταλική Spirito Santo δηλοῖ Ἁγιον Πνεῦμα· spirito di vino, δηλοῖ οἰνόπνευμα, spirito δὲ ἀπλῶς, δηλοῖ πνεῦμα ἀπλῶς· ὥστε πνεῦμα οἰνοδήποτε ἅγιον ἢ σατανικὸν δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς πυρείοις. Καὶ πῶς λοιπὸν ἐξακολουθοῦμεν νὰ ὀνομάζωμεν αὐτὰ σπίρτα, καὶ ὄχι πυρεΐα ἢ φώσφορα, ἐνῶ οὐδὲ οἱ Ἴταλοί, εἰς οὓς ἀνήκει ἡ λέξις σπίρτο, δὲν τὰ λέγουν spiriti, ἀλλὰ fiammiferi; Εἰπέ σπίρτο εἰς τὸν Ἴταλόν θὰ ἐκλάβῃ ὅτι τῷ ὀμιλεῖς περὶ οἰνοπνεύματος, οὐδὲ λως δὲ περὶ πυρείου.

Ὁ ῥητινίτης περιέχει σπίρτο, ὁ καμπανίτης μάλιστα, ὁ μηλίτης ὡσαύτως· πᾶς οἶνος περιέχει σπίρτο, ὁ ζῦθος αὐτὸς περιέχει τὸ σπίρτο του, ὡσαύτως δὲν προσετέθῃ καὶ ἄλλο· ἔπειτα ἡ βρακὴ, τὸ κονιακὸν (cognac), τὸ ροῦμι, ἡ ζινέβρα, τὸ βράντι, τὸ κιούρασον (curaçao), τὰ πολυώνυμα ροσόλια, ἡ ἀψινθίτις, περιέχουν τὸ σπίρτο των· μόνον τὰ λεγόμενα σπίρτα δὲν περιέχουν σπίρτο· δὲν περιέχουν οὐδ' ὅσον ὁ νοῦς τοῦ Ἰνδικοῦ ὄρνιθος. Καὶ ὅμως θέλομεν αὐτὰ πρὸ πάντων νὰ ὀνομάζωμεν σπίρτα.

Ἀκούσατε εἰς τὰς τριόδους τοὺς πωλητὰς των — Σπίρτα καλὰ! — Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μόνος ὁ πληθυντικὸς τοὺς σώζει, δι' αὐτοῦ ἐννοουμένους καλῶς, διότι ἄλλως, ἂν ἔλεγον εἰς τὸν ἐνικό, — σπίρτο καλό! — τὸ πρᾶγμα ἀμέσως θὰ ἤλλασεν ὁ ἐνικός θὰ μετέβαλλε τὸ στερεὸν εἰς ῥευστόν, τὸν φώσφορον εἰς οἰνόπνευμα, καὶ θὰ ἐξελαμβάνοντο ὡς πωλοῦντες πᾶν ἄλλο ἢ πυρεΐα· ἀλλὰ κρατοῦν καλῶς τὸν πληθυντικὸν των ὅλοι ἀνεξαιρέτως, ἀπὸ τοῦ εὐγλωττοτέρου μέχρι τοῦ ἀθλίου κωφαλάλου, ὅστις περιφέρεται εἰς τὰς ἀγυῖας, ἐλεεινὴν προξενῶν ἐντύπωσιν εἰς πάντας διὰ τῆς ἀνάρθρου αὐτοῦ φωνῆς ἄ - αἶα!!! τουτέστι σπέρτα, εἰς τὸν πληθυντικόν. Ἐν ἐπώλει σπέρτον, ἐστὲ βέβαιον ὅτι καὶ εἰς αὐτὸν θὰ ἐδιδάσκετο ὁ ἐνικός, καὶ τότε θὰ τὸν ἠκούομεν, ἀντὶ τοῦ ἄ-αἶα, νὰ ἀναβοᾷ ὦ-αἶο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα.

I. ΓΙΑΦΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΑΣΣΗΣ

¹ Ἀπὸ τοῦ αὐγούστου τοῦ 1872, ἡ κατασκευὴ καὶ πώλησις των χημικῶν πυρείων ἐν Γαλλίᾳ κατέστη ἀποκλειστικὸν μονοπωλίον τοῦ Κράτους, παραχωρούμενον εἰς ἐργολαβίαν διὰ πλεῖοδοσίας· καὶ των μὲν ἐκ ζύλου ἡ τιμὴ εἶνε ὠρισμένη εἰς φράγκα 2 καὶ ἡμισυ τὸ χηλιόγραμμον κατ' ἀνώτατον βρονθῆκος δὲ περιεχομένης 150, ἡ τιμὴ ὠρίσθη εἰς λεπτὰ 10, ἡ λεπτὰ 5 διὰ θήκην περιέχουσαν 60. Τῶν κηρίων πυρείων ἡ τιμὴ εἶνε ὠρισμένη εἰς 10 λεπτὰ δι' ἐκάστην θήκην περιέχουσαν 40. Κατὰ μάρτιον δὲ τοῦ 1873, ὠρίσθη των μὲν ἐκ ζύλου καὶ ἀμόρφου φωσφοροῦ πυρείων ἡ τιμὴ εἰς 10 λεπτὰ διὰ πᾶσαν θήκην περιέχουσαν 100, καὶ 5 λεπτὰ διὰ θήκην περιέχουσαν 50· των δὲ ἐκ κηροῦ, 5 λεπτὰ διὰ 30.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΝΟΜΩΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Πρέπει οἱ ὑπόνομοι τῶν Ἀθηνῶν νὰ χρησιμεύωσι μόνον πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς ἢ καὶ τῶν περιττωμάτων;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐντονωτέρα ἐνεκα τῆς ἀδιαλείπτου ἀξήσεως τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν· ἤρξατο δὲ ἤδη νὰ εἶνε καὶ λιαν διαφέρουσα καὶ ἐπείγουσα. Ἐς μοὶ ἐπιτραπῆ ἐνεκα τούτου διὰ τῶν ἐπομένων γραμμῶν νὰ δώσω ἐξηγήσεις τινὰς πρὸς λύσιν τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος.

Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ἐνθα οἰκοῦσι πολλοὶ ἄνθρωποι, εἶνε γνωστὸν ἐκ πείρας ὅτι τὸ ἔδαφος γίνεται, των ἐτῶν παρερχομένων, ἀδιακόπως ἀκαθαρότερον. Τὸ χερόμενον ὕδωρ των ἀκαθαρσιῶν, τὸ περιεχόμενον των ἀποπάτων καὶ καταβοθρῶν, εἰσδύει εἰς τὸ ἔδαφος καὶ διαποτίζει αὐτό. Ἐνεκα τούτου τὰ φρέατα, ἀφ' ὧν πρὸ ἐτῶν ἦντλον ὕδωρ καθαρὸν, σήμερον ἔχουσιν ὕδωρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὴ πρόσφορον εἰς τὴν ὑγίαν καὶ τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας, διότι τὸ ἔδαφος εἶνε ἱκανῶς διαπεποτισμένον δι' ἀκαθαρσιῶν. Ἐκ τούτου τὸ ὕδωρ παλαιῶν πόλεων δέον νὰ φέρηται μακρόθεν καὶ διὰ ὑδραγωγῶν σωλήνων ἀπὸ των πηγῶν.

Τούτο δὲ εἶνε σπουδαῖον βῆμα πρὸς μεταβολὴν ἐπὶ τὰ κρεῖττω τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως, τὸ μὲν διότι οἱ ἄνθρωποι προσποριζόμενοι τὸ ὕδωρ εὐχερέστερον ἀναλίσκουσι περισσώτερον, τὸ δὲ διότι διευκολύνεται τὰ μέγιστα ἢ καθαρότης των οἰκιῶν. Ἡ ἄφθονος ὅμως αὕτη χρῆσις τοῦ ὕδατος ἔχει καὶ τὸ ἐξῆς κακὸν ὡς συνέπειαν· Ἐὰν δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀπομακρυνθῶσι ταχέως τῆς πόλεως αἱ ἄφθοι αὗται ποσότητες τοῦ ἀκαθάρτου ὕδατος, εἰσδύουσιν εἰς τὸ ἔδαφος, πληροῦσιν ἀκαθάρτων οὐσιῶν τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἔδαφους στρώματα, φέρουσι τὴν ὑγρασίαν εἰς τὰ ὑπόγεια, μολύνουσι δὲ τὸν ἀέρα των οἰκιῶν καὶ των ὁδῶν, καθιστῶσαι αὐτὸν κακοδμον καὶ νοσώδη.

Πρῶτη λοιπὸν καὶ ἀναπόδραστος ἀνάγκη εἶνε ἡ συστηματικὴ διάταξις ὑπογείων σωλήνων πρὸς ταχτικὴν καὶ ἀβλαβῆ ἀπομάκρυνσιν των ποσοτήτων τούτων τοῦ ὕδατος καὶ ἡ συμπλήρωσις των ὑδραγωγείων τούτων. Οἱ ὑπόγειοι δ' οὔτοι ὄχητοὶ δέον νὰ κατασκευάζωνται ὅσῳ δυνατὸν ἀδιαπέραστοι ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ νὰ λαμβάνηται διαρκῆς πρόνοια πρὸς ἀπόπλυσιν αὐτῶν δι' ὕδατος. Οἱ ὄχητοὶ οὔτοι δέον νὰ κεῖνται βαθύτερον τοῦ ἔδαφους των ὑπογείων, ὅπως δύνωνται ν' ἀφαιρῶσι καὶ τὸ ὕδωρ τούτων καὶ προφυλάσσωσιν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς στάσεως τοῦ ὕδατος. Οὕτω σχηματίζεται ὠφελιμωτάτη καὶ εὐεργετικωτάτη διοχέτευσις των ὑδάτων τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἔδαφους, τὸ δ' ἔδαφος τῆς πόλεως καθίσταται ὑγιεινότερον, καὶ τὰ ὑγρὰ ὑπόγεια ἀποξηραίνονται.

Κάθετος διατομή τῶν μεγαλητέρων ἐκ τῶν σωλήνων τούτων ἔχει τὸ σχῆμα ὠοῦ, οὔτινος τὸ ἔξυ μέρος εἶνε πρὸς τὰ κάτω, ἵνα, ὅταν τὸ ρεῖον ὕδωρ εἶνε ὀλίγον, ῥέη διὰ στενωτέρου χώρου καὶ συμπαρασύρῃ τὰς τυχόν καθίζανούσας οὐσίας. Ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα κατασκευάζονται ὀπαί, δι' ὧν δύναται τις ν' ἀποπλύνῃ καὶ καθαρίσῃ τοὺς σωλήνας τούτους ἐντελῶς. Ἐφ' ἐκάστου δὲ τοιούτου σημείου διακοπῆς τῶν σωλήνων κατασκευάζεται φρεάτιον, ἐν ᾧ δύναται τις νὰ κατέρχεται καὶ ἀνέρχεται, ὅπως ἐπιβλέπεται ἡ καθαριότης τῶν ὀχετῶν καὶ σωλήνων.

Εἰς τοὺς ὑποκάτω τῶν ὁδῶν διατρέχοντας τούτους σωλήνας τὸ ὕδωρ τῶν ὁδῶν χύνεται διερχόμενον δι' ἰδίων πνευματικῶν μηχανημάτων, ἐνθεμάτων ἰδιαζόντων, πωμάτων, κρεμαμένων βαλβίδων κ.τ.λ. (ἀγγλιστὶ Street gully traps) ἐνεκα τῶν ὁποίων ἐντελῶς ἀποφεύγουμεν τὴν ἐξάτμισιν καὶ ἀποφορὰν τῶν μολυνόντων τὸν ἀέρα ὑπογείων ὀχετῶν. Συνήθως δὲ μετὰ τοῦ ὕδατος τῶν οἰκιῶν, καὶ μὲ ὄλην τὴν ἀστυνομικὴν ἀπαγόρευσιν, χύνονται πάντοτε καὶ οὖρα, ταῦτα δὲ εἶνε ἐξ ὄλων τῶν ἀκαθαρσιῶν τὰ μᾶλλον ἐπιβλαβῆ. Πρὸ πολλοῦ δὲ χρόνου ἀπαλλάσσονται τῶν ἡττον ἐπιβλαβῶν στερεῶν περιττωματικῶν οὐσιῶν διὰ τῶν καλουμένων κλοσέτ, ἐν οἷς ἀραιοῦσι τὰς οὐσίας ταύτας δι' ἀφθονοῦ ὕδατος, ἢ διὰ τῶν ἀπαγωγῶν σωλήνων τῆς πόλεως. Καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς γίνεται καλὴ χρῆσις τῆς τελευταίας συσσωρεύσεως τῶν οὐσιῶν τῶν ἀπαγωγῶν σωλήνων τῆς πόλεως, ἡ μέθοδος αὕτη τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν περιττωματικῶν οὐσιῶν κατεδείχθη οὐ μόνον ὡς ἡ εὐθηνότερα, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἐπωφελεστέρα. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τάχιστα ἀπομακρύνονται ἀπὸ τῆς οἰκίας, μετ' ὀλίγας δὲ ὥρας καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως αἱ ἐπιβλαβεῖς αὗται οὐσίαι, ἐκ τούτου δὲ τὰ μέγιστα διευκολύνεται ἡ καθαριότης καὶ τὸ ὑγιεινὸν καὶ εὐμαρὲς τῶν οἰκιῶν.

Μεγίστας δυσκολίας ἐπὶ μακρὸν χρόνον παρέσχεν εἰς τὴν μηχανικὴν ἐπιστήμην ἡ τελευταία συσσωρεύσις τῶν ἀκαθαρσιῶν τούτων. Ἀφ' ἧς ὅμως ἀνεκαλύφθη ὅτι οἱ ἄγροί οἱ καταβρεχόμενοι καὶ ποτιζόμενοι διὰ τοῦ ὕδατος τούτου καθιστῶσι τὰς ἐν αὐτῷ ἀκαθαρσίας, αἵτινες συγχρόνως εἶνε καὶ οὐσίαι λιπαντικαί, οὐ μόνον ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ μεταβάλλουσι αὐτὰς εἰς λάχανα καὶ καρπούς, ἐλύθη καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ὀριστικῶς καὶ προσδοκῶρως. Ὅτι δὲ τὸ σύστημα τοῦτο τῶν ποτιστικῶν ἄγρῶν ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας δεικνύει μέγα τι κατασκευάσμα παρὰ τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι, περὶ οὗ ἔγραψα τὰ δέοντα ἐν ταῖς «Ἀνακοινώσεσι τοῦ γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου» ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 1877 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐρευναὶ περὶ τῶν ἀρχαίων ὑδραγωγείων τῶν Ἀθηνῶν.»

Κατὰ τὴν δημοσίαν ὑγιεινὴν ὅλα ταῦτα τὰ

συστήματα τῶν ὑδραγωγείων, τῶν ὀχετῶν τῶν ποτιστικῶν ἄγρῶν εἶνε τμήματα τοῦ συστήματος, ὅπερ συνήθως καλεῖται διοχέτευσις (Kanalisation). Ἐξ ὅλης τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου τὸ Δάντσικ εἶνε ἡ πρώτη πόλις, ἧτις ἐφήρμοσε τὸ σύστημα τοῦτο ἐντελῶς καὶ μετ' ὄλων αὐτοῦ τῶν λεπτομερειῶν, διὸ καὶ ἔσχε ἐξαιρετὰ ὑγιεινὰ ἀποτελέσματα. Νῦν σκέπτονται νὰ εἰσαγάγῃσι τὸ σύστημα τοῦτο καὶ εἰς τὸ Βερολίνον, τοὺς Παρισίους, τὴν Βρεσλαύαν καὶ ἄλλας μεγάλας πόλεις. Ὅμοια ἔργα εἶχον γείνει ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πρότερον. Τὸ Croydon (ὑδρευόμενον ἀπὸ τοῦ Ἐδμβούργου) χρεωστῆ τὰ ποτιστικὰ αὐτοῦ κατασκευάσματα καὶ τὰς διευθετήσεις, αἵτινες πληροῦσι τὰς ὑγιεινάς συνθήκας καὶ συγχρόνως εἰσὶ λίαν προσδοκῶροι, εἰς τὸν πολιτικὸν μηχανικὸν Baldwin Latham. Τὸ ἔργον αὐτοῦ «Sanitary Engineering» (London 1873) περιέχει τὰς πληρεστάτας ὁδηγίας πρὸς διοχέτευσιν καὶ πρὸς ἀπομάκρυσιν τῶν ὑδάτων ἀπὸ τῶν οἰκιῶν. Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἔγραψαν καὶ οἱ Varrentrapp, Wiebe, Virchow, Veitmeyer, Müller, Sommaruga, Pettenkofer κ.τ.λ.

Μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν γεγονότων τούτων θὰ ἐπέισθη βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὅτι εἶνε λίαν σκόπιμον νὰ παραιτηθῶμεν πλέον τῆς ἀσκόπου ἐργασίας ὑπὸ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἧτις ἄς τὸ εἴπωμεν ἐν παρόδῳ ὅπως γίνεται τανῦν εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ὑγίαν τῶν κατοίκων, καὶ νὰ παραδεχθῶμεν ἕτερον κατὰλληλον σύστημα διοχέτευσως. Λίαν δὲ εὐνοικῆ πρὸς τοῦτο εἶνε καὶ ἡ ποιότης καὶ κατάστασις τοῦ ἐδάφους, ἐνεκα τῆς ὁποίας δὲν θ' ἀναφυῶσι τεχνικαὶ δυσχέρειαι οὔτε κατὰ τὸν ἀερισμὸν (Ventilation) τῶν ὀχετῶν οὔτε κατὰ τὰ ἄκρα αὐτῶν τμήματα πρὸς ἴδρυσιν καὶ χρησιμοποίησιν ποτιστηρίων διευθετήσεων καὶ συγχρόνως εὐθηνότεραν καὶ ἀφθονωτέραν καρπῶν συγκομιδὴν.

Πρὸς κατόρθωσιν τοῦ ἄνω περιγραφέντος σκοποῦ εἶνε λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰς τινὰ τῶν ἐνταῦθα καλῶν μηχανικῶν· τὴν ἐργασίαν δὲ ταύτην δυνάμεθα νὰ διακρίσωμεν περίπου ὡς ἐξῆς:

1. Εἰς ἐπιτοπίους προκαταρκτικὰς σπουδὰς.
2. Εἰς ἐκλογὴν τοῦ καταλληλοτέρου συστήματος.
3. Κατασκευὴν σχεδίου.
4. Ὑπολογισμὸν τῶν ἐξόδων καὶ διοχέτευσως.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ θέρος ἀκόμη τοῦτο δυνάμεθα νὰ προφυλάξωμεν τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν ἐπιβλαβῶν ἀναθυμιάσεων τῶν ὑπονόμων, ἐὰν ἐφαρμόσωμεν μέρος τι μόνον τοῦ ἄνω περιγραφέντος συστήματος ἐπὶ τῶν ὑπονόμων τούτων. Ἐὰν δηλ. εἰς τὰς ἀρχικὰς ἀνοικτὰς ὀπὰς τὰς φερούσας εἰς τοὺς ὑπονόμους τούτους, ἐξ ὧν τανῦν ἐξέρχεται ἡ κακὴ ἀποφορὰ, θέσωμεν πνευματικὰς θυρίδας, δι' ὧν θὰ κωλύηται μὲν ἡ ἐξοδος

τῶν μiasμάτων, θὰ εἰσέρχεται δὲ ἀκωλύτως τὸ ἀκάθαρτον ὕδωρ τῶν ὁδῶν ἐντὸς τῶν ὑπονόμων. Τέλος δὲ ἂν κλείσωμεν τὰ ἄκρα τῶν ὑπονόμων διὰ θυρῶν κρεμαμένων, ἀνοιγομένων δὲ πρὸς τὰ ἔξω πρὸς παρεμποδισμόν τοῦ βέουματος τοῦ ἀέρος πρὸς τὰ ὑψηλὰ μέρη τῆς πόλεως.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΤΕΙΛΔΕΡ

Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Αἱ ἐν τῷ δημοσίῳ γυμναστηρίῳ καὶ τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως γινόμεναι πρό τινος στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν τῶν τεσσάρων γυμνασίων τῶν Ἀθηνῶν ἀπέδειξαν ἐμπράκτως ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς στρατιωτικῆς τῶν ἐφήβων παιδείας δύναται κάλλιστα νὰ ριζοβολήσῃ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀγλαοὺς ν' ἀποφέρῃ καρπούς.

Καὶ πράγματι οἱ νεαροὶ μαθηταὶ καὶ τοι ἐν συνόλῳ ἐπὶ τριάκοντα δύο ὥρας μόνον ἀσκηθέντες, ἐπέδειξαντὸ μεγάλην ἐπίδοσιν καὶ περὶ τοὺς βηματισμούς, καὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ὄπλων καὶ τὰς κινήσεις. Ἦτο δ' εὐφρόσυνον νὰ βλέπῃ τις αὐτοὺς τὴν ὁμοιόμορφον στολήν των φοροῦντας, ὑπὸ τὸ πρόσταγμα τοῦ γυμναζόντος αὐτοὺς ἀξιωματικοῦ καὶ τοὺς γοργοὺς φθόγγους τῶν ἐμβατηρίων τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, ἐρρυθμῶς βαδίζοντας, μὲ τὸ ὄπλον ἐπ' ὤμου, φαίδρους καὶ ἀκμαίους, ἐνθουσιώδεις καὶ ἀκαταπονήτους, ἀνδρικὸν ἔχοντας τὸ παράστημα μεθ' ὄλην τὴν ῥοδιότητά τῆς ἐφηβικῆς αὐτῶν μορφῆς.

Ὁ δὲ θεώμενος αὐτοὺς οὕτω παρελαύνοντας ἔλεγε καθ' ἑαυτόν:

— Τί ὀπλίτας δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλλάς ἂν γυμνασθῶσιν ὅλοι οἱ μαθηταὶ τῆς!

Τοῦτο βεβαίως ἀνελογίζοντο καὶ Ἕλληνές τινες ἐκ τῆς δούλης ἐκεῖ παριστάμενοι· τίς οἶδε μὲ ὁποῖον μυστικὸν πόθον συνέδεον οὗτοι τὴν ἐκγύμνασιν ταύτην τῶν μαθητῶν, διότι εἶδον ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀπομάττοντα λαθραῖον δάκρυ . . .

* *

Ἀφότου ἐγένετο ὑποχρεωτικὴ ἡ στρατεύσις, τὸ πρόβλημα τῆς στρατιωτικῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης χώρας τινὸς ἀνέκαθεν ἐτέθη οὕτω: ἐξ ὀρισμένου πληθυσμοῦ νὰ ἐξαχθῇ ὅσον οἶόν τε πολυαριθμότερος στρατός· νὰ μειωθῇ εἰς ὅσον οἶόν τε ἐλαχίστην ἡ δαπάνη τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χρήματος ἡ ἀπαιτούμενη πρὸς τελείαν τοῦ στρατοῦ σύνταξιν νὰ καταστῇ ὡς οἶόν τε εὐχερεστέρα ἢ μετὰθασίς ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ βίου εἰς τὸν στρατιωτικὸν καὶ τ' ἀνάπαλιν.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶχε λυθῆ ἐντελέστατα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διὰ τῆς στρατιωτικῆς τῶν παιδῶν καὶ ἐφήβων ἀγωγῆς. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν παρε-

σκεύαζον μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου τὸν μέλλοντα πολίτην καὶ τὸν μέλλοντα μαχητήν. Τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος ἔθετον ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος. Ὁρθάτατα ἐνόμιζον ὅτι τὸ παιδίον ἀνήκει εἰς τὴν πολιτείαν μόνον καὶ μόνον διότι προώριστα νὰ μετὰσχῃ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἀμύνης τῆς χώρας.

Τοῦτο πρὸ πολλοῦ κατενοήθη καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ὑπὸ διάφορον τύπον ἀνεγράφη ἡ στρατιωτικὴ τῶν παιδῶν ἀγωγή· ἡ δὲ Γαλλία μετὰ τὴν βαρεΐαν ἤτταν καὶ τὸν ἐπώδυνον ἀκρωτηριασμόν τῆς, ἐν τῇ στιγμῇ τῶν μεγάλων μέτρων ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀντενδικήσεως ἐπισήμως ἐθέσπισε τὴν στρατιωτικὴν τῶν παιδῶν ἐκπαίδευσιν.

Καὶ ὄντως ὠφελιμώτατος εἶνε ὁ θεσμὸς οὗτος· διὰ τῆς τοιαύτης ἐκπαίδευσσεως οὐ μόνον τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς κρατυνεταί, ἀλλὰ καὶ τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἀναπτεροῦται, καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ στερρότερος διαμορφοῦται· τὸ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὄπλον, αἱ ἀσκήσεις, ὁ σκοπὸς αὐτῶν λαλοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ περὶ τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ὁποίας προετοιμάζεται ν' ἀγωνισθῇ ὁπόταν ἔλθῃ ἡ ἐπίσημος στιγμὴ· καὶ ἤδη ἐν τῇ παιδικῇ ψυχῇ του μετὰ τῆς ἀγάπης ταύτης πρὸς τὴν Πατρίδα συναυξάνει καὶ ἡ ἰδέα τῆς ὑψίστης περὶ αὐτῆς θυσίας· παρασκευάζεται δὲ πρὸς ταύτην, διότι διὰ τῶν ἀσκήσεων καὶ τὸ σῶμα του καθίσταται ῥωμαλέον καὶ εἰς ὑγιᾶ στέρνα γενναία θὰ πάλλη καρδία, πλήρης θάρρους καὶ πεποιθήσεως. Ἐπιρρώνυται δὲ οὐχ ἤττον καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ἐν ἀσθενικῷ σώματι ἀδύνατον νὰ ἐνοικῇ διάνοια γενναία καὶ ὑγιής, πρὸς δὲ τοὺς πνευματικούς κόπους ἐκεῖνος μάλιστα ἐρχεται προθυμῶς καὶ δύναται νὰ ὑποστῇ αὐτοὺς, ὅστις ἔχει τὴν εἰς τούτους ἀπαιτούμενην σωματικὴν ἀκμὴν. Ὡστε ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην νομίζομεν ὅτι ὁ ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀφαιρούμενος χρόνος διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν θ' ἀποδώσῃ γενναῖον εἰς αὐτὰ τὸν τόκον, τῶν μαθητῶν καθισταμένων προθυμότερων εἰς τὰς πνευματικὰς ἐργασίας, καὶ ὑποθαλαπομένης πλειότερον τῆς πρὸς αὐτὰς ἐφέσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἤθους τῶν νέων δύναται νὰ ἐπιδράσωσιν εὐεργετικῶς αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, ἐθίζουσαι αὐτὸ εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκρίβειαν, εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν ἀπροφασιστὸν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων. Καὶ ὅταν ἡ πατρίς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ κινδύνου ἢ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μεγάλης ἰδέας θαλάσσης τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, οἱ ἐφηβοὶ οὗτοι θὰ δρᾶμωσι ὑπὸ τὰς ἀνεπτυγμένας σημαίας, αἱ ἡσχημένοι χεῖρές των θ' ἀναλάβωσι τὸ ὄπλον, ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ σήμερον, αὐτοὶ θ' ἀποτελέσωσι χιλιάδας στρατιωτῶν, καὶ στρατιω-